

Úvodem

Již 10. česko-slovenská konference se 7. prosince 2006 konala v zasedací místnosti Filozofické fakulty Masarykovy univerzity – bylo to v roce 10. výročí založení oboru slovakistika na Masarykově univerzitě. Doposud každá konference byla věnována určitému problémovému okruhu a její název vyjadřoval někdy i kontroverzní ráz tématu (např. *Česko-slovenská vzájemnost a nevzájemnost, Brněnská slovakistika a česko-slovenské vztahy, Literatury v kontaktech. Jazyk - literatura - kultura. Česko-slovenské vztahy v slovanských a středoevropských souvislostech. Meziliterárnost a areál, Česko-slovenské vztahy, Evropa a svět, Aktuální slovakistika, Česká a slovenská slavistika na počátku 21. století. Stav – metodologie – mezinárodní souvislosti*).

To, co je pro brněnské pojetí slovakistiky charakteristické, není jen komparatisticko-genologické zaměření, o němž se v Polsku hovoří jako o brněnské genologické škole (E. Kasperski) nebo u nás komplexněji jako o české škole literární komparistiky (S. Wollman), ale také areálový přístup, tedy v daném případě začleňování česko-slovenské vztahovosti do širšího rámce. Moravské a brněnské slovakistické specifikum tak zůstává: na základě genia loci, tedy místních tradic komparistiky, genologie a areálových studií, zkoumat slovenský fenomén v jeho relační fázi.

Jubilejní konference nesla název *Třináct let po (Trináct' rokov po)*. Třináct let po rozpadu československé federace se účastníci – mezi nimi brněnští studenti slovakistiky, kteří se podíleli i na organizačním zajištění konference – v souladu, v diskusi i polemice - zamýšleli nad současnou situací v českém a slovenském prostředí i ve vztahu k dalším jazykově kulturním areálům ve střední Evropě i jinde, v jazyce, literatuře a kultuře, jakož i v dalších blízkých sférách společenského života, s jádrem ve filologii a jejích přesazích. Konferenci uspořádal Ústav slavistiky FF MU spolu s Literárním informačním centrem v Bratislavě, jež přispělo také finančně a s nímž brněnské slavistické pracoviště spojuje bilaterální smlouva, a v součinnosti s Českou asociací slavistů, Komisí slovanské stylistiky a poetiky při Mezinárodním komitétu slavistů, Slavistickou společností Franka Wollmana a Středoevropským centrem slovanských studií. Konference se konala pod záštitou Jeho Magnificence rektora Masarykovy univerzity **prof. Petra Fialy** (na konferenci ho zastupovala prorektorka **doc. Ivana Černá**, která konferenci oslovila česky i ve své slovenské mateřtině), a děkana Filozofické fakulty MU **prof. Josefa Kroba**,

jehož zastupoval proděkan pro vědu **prof. Jan Zouhar**, jenž vzpomínal na okolnosti rozdělení československé federace a hovořil o svém vztahu k Slovensku a slovenské vědě.

Slovenští účastníci představovali v současnosti hvězdnou sestavu slovenské slavistiky, slovakistiky i slovenského kulturního a literárního života. Na úvod vystoupila Jeho Excelence mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Slovenské republiky v České republice, sám slavný spisovatel a častý účastník akcí brněnské slavistiky a slovakistiky **Ladislav Ballek**, konferenci pozdravil a sám referátem přispěl ředitel Slovenského inštitútu v Praze **Igor Otčenáš**, v zastoupení ředitele bratislavského Literárneho informačného centra **Alexandra Halvonika** promluvil **Anton Baláž**. Krátce promluvil také zástupce brněnských organizátorů, vedoucí Ústavu slavistiky **Ivo Pospíšil**, který konferenci pozdravil také jako člen prezidia Mezinárodního komitétu slavistů a předseda České asociace slavistů.

Referáty se nesly ve znamení komplexnějšího kulturně politického přístupu; vycházely sice ze studia jazyka a literatury, ale zdůrazňovaly jejich přesahy a další vztahové konsekvence. Referát již zmíněného **Igora Otčenáše** se týkal slovenské kulturně politické diplomacie u nás; prešovská slovakistka a slavistka **Viera Žemberová** nabídla analýzu literární vědy od roku 1993, emeritní profesorka pařížské Sorbonny, polonistka a slavistka českého původu **Hana Voisine-Jechová** vytyčila typologii českého a slovenského romantismu, čelný slovenský literární teoretik a znalec postmoderny **Tibor Žilka** promluvil o české a slovenské symbolice, italista a komparatista, pokračovatel linie badatelského týmu slavného Dionýze Ďurišina **Pavol Koprda** předložil evoluční koncepci literatury, představitel Katolické univerzity v Budapešti (Piliscsabě) **István Käfer** ukázal křesťanství a katolicismus jako historické i současné pojínko Slováků a Maďarů a vrátil se i k sjednocujícímu pojmu Uherska a tří středověkých středoevropských království, proslulý slovenský lingvista **Juraj Dolník**, který v Brně zahajoval výuku jazykovědné slovakistiky v roce 1997, se zabýval česko-slovenskými stereotypy, bratislavská lingvistka **Ol'ga Orgoňová** mluvila o českých a slovenských jazykových inovacích od 90. let 20. století, českobudějovický badatel **Zbyněk Holub** našel pozoruhodné slovanské i slovenské spojitosti pojmenování milostných vztahů na jihu Čech, ředitel Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV **Peter Žeňuch** ukázal na souvislosti česko-slovensko-podkarpatoruské, pohled na kognitivní metodu nabídla **Eva Čulenová** z Banské Bystrice, profesorka Masarykovy univerzity, předsedkyně slovenského Penklubu, pracovnice SAV **Mária Bátorová** nabídla téma *Skrývanie kultúry a krajiny (Akceptácia heterogenity kultúr ako zachovanie identít)*, českobudějovický badatel

Daniel Bína hovořil o mediální gramotnosti, profesor, makedonský akademik a čestný profesor Univerzity ve Skopji **Ivan Dorovský** přihlásil téma *Plebejství a barbarizace v evropském literárním procesu X let po*, brněnský polonista **Ludvík Štěpán** nabídl *Obrysy česko-slovensko-polské literárněvědné spolupráce*, bratislavský literární vědec **Ladislav Čúzy** analyzoval literárněkritické počátky činnosti J. M. Hurbana, slovenské medievistky **Marta Keruřová** měla referát na téma *Národnostně tendencie v staršej slovenskej literatúre*, **Zuzana Káčošová** o aktuální reflexi česko-slovenského literárního kontextu 16.-18. století. S krátkým sdělením vystoupila také studentka brněnské slovakistiky **Katarína Zámečnicková** (o próze Rudolfa Slobody).

V diskusním duchu se nesl příspěvek profesorky Univerzity Komenského, rusistky a translatožky **Márie Kusé** *Naozaj 13 rokov po?*, stejně jako koncepční úvahy **Iva Pospíšila** o česko-slovensko-maďarsko-polském čtyřúhelníku a **Miloše Zelenky** k české a slovenské komparatistice 20. století. Pozoruhodné byly historiografické příspěvky z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích: **Bohumil Jiroušek** promluvil na téma *"Československá" historiografie v letech 1918-1992: mýtus nebo realita?* a **Dagmar Blümllová** a **Josef Blüml** o českých dějinách na stránkách slovenského Historického časopisu (1993-2006). Maďarský bohemista a překladatel moderní české prózy **Márton Béke** z Katolické univerzity v Budapešti (Piliscsaba) komentoval maďarský překlad studii Jana Mukařovského, opavský bohemista **Libor Pavera** připomněl vývoj tzv. Nitrianské školy v posledních třinácti letech, ve sborníku publikovaný příspěvek **Antona Pokrivčáka** ukazuje na směřování úvah slovenské literárně-teoretické amerikanistiky, **Anna Zelenková** z pražského Slovanského ústavu AV ČR interpretovala svůj objev neznámého rukopisu Štefana Krčméryho *Vajanský*, docent bratislavské UK **Miloslav Vojtech** ukázal na význam a funkci bernolákovské a česky psané obrozenské poezie, **Květuše Lepilová** upozornila na málo známé česko-slovenské hudební kontakty, nitrianský literární teoretik **Kristián Benyovszky** prezentoval vztah textu a metatextu v pracích zakladatele Nitrianské školy Františka Mika, **Ivan Šuša** z banskobystrické Univerzity Mateja Bela referoval o charakteru současné slovenské poezie 90. let 20. století, český slovakista a absolvent doktorského studia na Ústavu slavistiky FF MU **Milan Pokorný** kriticky posoudil, zda česká a slovenská literatura tvoří meziliterární společenství nebo vzájemnost, plzeňský slavista a germanista, také absolvent doktorských programů Ústavu slavistiky **Petr Kučera** nabídl srovnávací příspěvek *České a slovenské překlady pozdního díla R. M. Rilka* a polský bo-

hemista **Adam Kola** prezentoval třináct let po rozpadu československé federace očima Poláka.

Dílčí i generální diskuse ukázaly živost a životnost tématu česko-slovenského v lůně střední Evropy a sjednocujícího se subkontinentu jako celku. Současně již poněkolkáté ukázaly na klíčovost brněnských slovenských studií v konceptu středoevropské slovakistiky, na strategickou polohu Brna a Masarykovy univerzity ve smyslu rozvoje areálového přístupu ve společenských a humanitních vědách.

Ivo Pospíšil, koeditor